

P. u. Kojčanica zgod. društvo
Koroška c. 10
Maribor

Posamezna Revilka stane 1 kron

Redna v državi SHS pavšalirana.
Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četril leta K 30—, izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inzerati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, teoriate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna Revilka stane 1 kron

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklame so poštnine proste. — Telefon št. 2.

141. številka.

Maribor, dne 9. decembra 1921.

Letnik XIII.

Delavsko varstvo in delavni čas.

Dr. Josip Hohnjec: Gospodje narodni poslanci! Predlog, ki ga je stavil v imenu vladnih strank g. dr. Laza Markovič, je za mene in za stranko kateri pripadam, nesprejemljiv. Dovolite mi, da pri motivaciji našega odklanjalnega stališča posežem nekoliko dalje.

Delavsko varstvo.

Država kot zaščitna institucija ima dolžnost, da brani svoje državljane, zlasti da brani tiste, ki so gospodarsko šibki. To so delavci. Zaščita delavcev obsega vse predpise in ukrepe zakonodaja in uprave, ki stremijo za tem, da očuvajo delavcu njegove osebne dobrine: zdravje, življenje, moralno in rodno, dalje tudi svobodo pri sklepanju in izvrševanju delavske pogodbe. Ako se reče, naj se delavci branijo sami, saj imajo svojo organizacijo, je treba na to odgovoriti, da delavec sam, pa če tudi je organiziran, ni dovolj močan za boj s kapitalističnim podjetnikom. Tudi je zgodovina in izkušnja pokazala, da je najpoprej treba socialne zakonodaje, potem še le morejo uspešno sodelovati delavske organizacije.

Zato so v resnici kulturne države posegle v spor med delavcem in podjetnikom s socialno zakonodajo. V tem oziru je zlasti prednjačila Anglija, kjer so si delavci že v preteklem stoletju (l. 1846) priborili marsikako pravico zoper preveliko gospodarstvo kapitalističnih podjetnikov nad delavčev osebnostjo; med drugim so si izvojevali tudi deseturni delavnik. Za vzgledom Anglije so šle tudi druge države: Švedska, Norveška, Belgija, Francija, Nemčija, Italija, celo Rusija. Izjemno stališče so pred vojno zavzemale samo nekatere države in dr. Herkner konstatira v svoji knjigi „Die Arbeiterfrage“, da so vse evropske države uveljavile princip zaščite delavcev razen Srbije in Turčije.

Gospodje! To, kar je preteklost zagrešila, moramo mi popraviti. Radi tega pozdravljam, da hoče naša država sedaj ustvariti nekaj, kar smo doslej pogrešali — seveda, če se bo to, kar se namerava, izvedlo res dobro. A kakor danes vidimo, hočejo to, kar smo pričeli, gotove stranke čisto pokvariti. Če jih pri tem vodi obzir do kapitalizma, moramo to odločno obsojati.

Delovni čas.

Sedaj razpravljamo o II. oddelku, ki obravnava delovni čas. Med predmeti, s katerimi se mora baviti zaščita delavcev, zavzema normiranje delovnega časa velevažno mesto. Odgovorimo na vprašanje: zakaj je treba delovni čas normirati? Po pojmih gospodarstvenega liberalizma, ki žalibog še dandanes obvladuje svet, je delo blago. Delodajalec seveda stremi za tem, da kupi to blago kar najbolj po ceni — nizke mezdje — na drugi strani pa želi, za dogovorjeno ceno dobiti kar največ blaga s tem, da kolikor mogoče raztegne delovni čas.

Če se sedaj reče: naj se delavec sam brani, naj ga brani njegova organizacija, moramo odgovoriti: čim dalje časa mora delavec delati, tem bolj so izčrpane njegove telesne in duševne moči in tem manjša je njegova odporna sila proti kapitalizmu in izkoriščanju. Zato mora država kot zaščitna institucija v interesu socialnega miru normirati delovni čas.

Kaj pa je normalni delovni čas? To je tisti čas, ki je primeren zdravju in telesni ter delovni moči delavčevi. Kajti zdravje in telesna moč je največja dobrina, največji kapital delavcev. V poštev pa pridejo pri določitvi normalnega delovnega časa tudi drugi momenti: tehnični pogoji, gospodarski razvoj posameznih industrij, navada delavcev in intenziteta dela. S tehnično izpopolnitvijo in z

industrijelno vzgojo delavstva se je že pred vojno doseglo na Angleškem in v Nemčiji da je delavec v 10 urah produciral isto, kakor poprej v 11 ali 12 urah.

Toda, gospodje, pri določitvi delovnega časa ne pride v poštev samo gospodarski moment. Povdariti moramo, da je treba gledati delavca ne samo kot delavca, kot živ stroj v gospodarskem obratu, ampak ga je treba smatrati tudi kot člana rodbine, kot rodbinskega očeta, kot člana politične skupine, kot človeka. V teh pogledih ima delavec pravice in dolžnosti in dolžnost družbe in države je, da mu oskrbi čas, da se more posvetiti tem nalogam. To je pa odvisno od trajanja delovnega časa. Država, ki ne smatra delavca samo za sredstvo za obogatitje drugih slojev, ampak kot bitja, ki ima samosvoj namen, država, ki daje delavcu kot državljanu politične pravice v občini, pokrajini in državi, mora že iz razlogov državnega razuma obsoditi predolgo raztegnjeni delovni čas.

Jedro celoga vprašanja je razmerje med časom dela in produktom dela. Nastane vprašanje: ali vodi zmanjšanje delovnega časa nujno do zmanjšanja in podražanja produkcije? Na to vprašanje bomo lahko odgovorili, če smo si na jasnem o tem, kaj je delo.

Kaj je delo?

Kaj je delo? Ako ga posmatramo fiziološko, je delo izpremenitev potencialne energije, kisika, ki ga človek vdihne, in živil, ki jih zaužije, v psihofizične energije. Če se te energije uporabijo v gospodarske svrhe, imamo gospodarsko delo.

Delo pomenja torej uporabo energije. Energija se uporablja ne samo z delom, ampak že tudi s samim življenjskim procesom. Mi oddajemo svoji okolici stalno toploto, torej energijo. Pa je velika razlika: organizem v miru potrebuje v 24 urah približno 2770 kalorij, težko delujoči organizem pa okoli 4550. Pri delu se uporablja energija z mehničnimi pregibanji, ki jih povzročajo delovni procesi, in z duševnim delom. K temu pride uporaba energije s stanjem, z gotovim držanjem telesa, z naporom čutil (oči, ušes itd.) s pretresom tal, kjer človek stoji. S

tem se utrudijo mišice, pa tudi živčni aparat.

K temu pride še to, da se pri moderni delitvi dela vrši delo samo po nekaterih mišicah. Iste mišice so vedno v akciji in isti živčni centri in iste možganske partije. Tako nastopi utrujenost že prej. In tako delo se ponavlja dan na dan.

Delavčeva utrujenost pa ima za posledico, da se produkt dela zmanjša kvantitativno in tudi kvalitativno. Pri delavcu pa se s tem trajno oškoduje organizem in oslabi njegova delovna moč, edini njegov vir dohodkov.

Zmanjšanje delovnega časa.

Zato so že pred vojno človekoljubni podjetniki delali poskuse, da bi zmanjšali delovni čas, a pri tem vzdržali produkcijo na isti višini. V Jeni je n. pr. vodja v optički tovarni, kjer je bilo zaposlenih 1600 delavcev, znižal delovni čas, ki je znašal prej 11 1/2 ure, na 9 ur. In posledica? Produkcija se nikako ni zmanjšala! Isti vodja je šel še dalje in je stavil delavcem ta-je predlog: Ako se bodo 1/2 delavcev v tajnem glasovanju izjavilo za to, da bodo delali samo 8 ur, a da bodo delavci pri tem vestno gledali na to, da ostané produkcija na isti višini, bo znašal delovni čas samo 8 ur. In res se je sedem osmink delavstva izjavilo za to in produkcija je bila pri osemurnem delavniku ista kakor poprej pri deveturnem delavniku.

Drugi taki poskusi na Angleškem in v Ameriki so pokazali, da znižanje delovnega časa ni nikaka nevarnost za produkcijo. Zato so delavske organizacije vedno zahtevale znižanje delovnega časa in to je bila vedno ena izmed prvih njihovih zahtev. Konec svetovne vojne je prinesel delavcem uresničenje njihovih zahtev: osemurni delavnik.

Gospodje! Mi moramo iti za modernimi državami; mi moramo gledati, da ne bomo, kar se tiče zaščite delavstva, na istem slovesu kakor pred vojno. Za to je naša naloga, da gremo za vzgledom evropskih kulturnih držav. To zahteva interes delavstva, to zahteva interes produkcije, to zahteva tudi socialni mir naše države.

Pojdimo za vzgledom kulturnih držav in ne delajmo toliko izjem, kakor jih je prej predložil g. dr. Laza Markovič! Njegov predlog odklanjam.

V znamenju špekulacije.

Imeli smo že nebroj sramotnih in škandaloznih spletk in dogodkov v visokih krogih, naenkrat je završalo — zmerjalo se je in protestiralo, naenkrat pa zopet vse utihnilo. Bili so ogorčeni važni državni interesi, pretiela je milijonska škoda, visoke osebe so se pokazale v najgrši umazanosti, in razna razkritja so vzbujala sicer veliko pozornost, ostala so pa precej nejasna in naenkrat se o vsem ni čulo niti besedice več.

Vsaka družba, mala ali velika — zna obračunati s svojimi člani, ki ji napravijo kako škodo. Če je velika, če je zločin ali krivica, se storilca kaznuje in družba nima z njim za vedno ali pa vsaj za čas naložene kazni nobenih stikov in vsak njen član ve, zakaj in kako se je moralo to zgoditi. Drugače je pri kaki malopridni, recimo roparski družbi. Tu ropajo vsi od prvega do zadnjega, najstarejši kakor najmlajši, eden grabi tu, drugi grabi tam in šele tedaj, če se grabežlivi prsti križajo, če se od enega in drugega stegajo po eni in isti stvari ali pa če eden nekaj doseže, drugi pa ostanejo prazni, pride do krega in do prepira in celo tako daleč, da tisti, ki je ostal prazen, toži druge iz same zavisti. Take tožbe seveda ne segajo daleč. Uspešni ropar odstopi neuspešnemu del svojega plena in zopet je mir v skupnem delu, ki je krivično. Kar na kratko povedano, v dobri družbi se krivica mora kaznovati, v slabi se pa samo krivda vseh razdeljuje na po-

sameznike, plen se deli v svrhu novega izdatnejšega ropa.

Iz prisposode lahko preidemo na naše javno življenje, mesto ropa ter plena je treba postaviti besedo špekulacija in takoj nam bode jasno, kako in zakaj se razne atere pri nas tako mimogrede obsojajo in nikdar ne obsodijo, pač pa se prav bohotno razvijajo ena iz druge ali pa iz prvih cela vrsta novih. Špekulativnih dogodkov ali atere je nepregledna vrsta. Zlasti v beograjskih listih čitamo dannadan njih cele kope in nekateri se še vedno čudijo, kako da proti temu nikdo ne nastopi. Kdo neki? — Posamezniki, pošteni? Kako? — Pri tej ateri je Pašičev sin, tu kak minister, tam konzul, načelnik, inšpektor, pukovnik ali pa kaka druga po činu in oblasti ali pa po sorodstvu visoka oseba, in sedaj se bori z bogovi, če ti te mlaj glava!

Imamo družbo, ki se imenuje parlament in tudi tu ni mogoče izzvati odpora ali celo boja proti špekulativnim ateram. V tem parlamentu so stranke: ene s svojo vsemogočo državotvorno večino, druge daleč tam ob strani, da so bližje vrat, skozi katera jih je že mnogo odletelo. Tudi med večino so pošteni ljudje in če danes ta ali oni čita v listih o tej ali oni ateri se seveda hudo razburi in vpije: „škandal, sramota“, v prvi jezi napiše celo interpelacijo ter jo nese v klub. To stori tudi pošteni iz sosed. kluba. Na poti v tajništvo se srečata in vpra-

šata: „Kaj imaš?“ — Oba imata interpelacije in začne se razgovor o tem in onem in tudi o vsebini. Nazadnje si pa moža sežeta v roke ter pravita: „Pusti ti v miru mojo stranko, jaz bom pa tvojo in tako bo prav nam in vam!“ — Rečeno, storjeno, interpelacije romajo v koš, špekulacije in atere se pa nadaljujejo od ene in druge strani. Dokler se okoriščajo eni in drugi in ne križajo na loviščih, je mir, če pa le enkrat trejijo drug ob drugega, je prepir pa to tudi samo tako dolgo, dokler si ponovno ne razdelijo svojih revirjev.

Nad krono, nad vlado, nad parlamentom in nad državo so strankarski klubi. Ti izbirajo in deligirajo ministre, sestavljajo vladi programe in mobilizirajo krog sebe svoje trabante in pajdaše v prosep svojih špekulativnih interesov. Za motive, ki vodijo to društvo daje najboljši primer incident iz ene zadnjih sej demokratskega kluba. Poslanec Cubrovič je napadel Krizmana kot aktivnega ministra, češ da je dajal koncesije za eksploatacijo bosanskih gozdov in ni varoval pri tem državnih interesov. Krizman mu pa takoj odgovori, da ga samo za to napada, ker ni dobil podobne koncesije v Crni gori. — Za moralo te politike in za znamenje špekulativne družbe je to najboljši dokument.

Novi Balkan.

„L' echo de Bulgarie“, list bolgarskega ministra za zunanje zadeve, je prinesel pod gornjim zaglavjem zanimiv članek, v katerem razpravlja o težnjah bolg. zemljoradniške stranke za ustvaritev jugoslovanske federativne države iz Jugoslavije in Bolgarije. Uvodoma obžaljuje list izgubo grške Makedonije, Dobrudže in Trakije in jo smatra kot izgubo vsega slovanstva. Tako je izročeni dva milijona Slovanov na milost in nemilost svojim sovražnikom, ki jih danes z vsemi silami raznarodujejo. Največji pogrešek splošnega mnenja na Balkanu je, da so ga ustvarili v Parizu. To je katastrofa slovanstva. „Novi Balkan“ piše imenovani list, „bi moral biti zmaga slovenske misli, delo slovenske vzajemnosti in dokaz njene nezlomljive moči. Na Balkanu potrebujemo bratsko, močno in pacifiistično (miroljubno) državo, na katero bi gledali sosedje s spoštovanjem, skrajka: veliko jugoslovansko državo, veliko jugoslovansko federacijo, v kateri bi Bolgari, Slovenci, Srbi in Hrvati čutili, da prebivajo v lepo urejenem domu kot nerazdružljivi bratje. O tem so sanjali bolgarski rodoljubi Rakovsky, Karavelov, Levsky, Botev in veliki knez Mihajlo III. Obrenovič. Preobrat dogodkov na Bolgarskem je brez dvomne predpriprava za federacijo Bolgarije z Jugoslavijo. Potrebno pa je, da za ideja, ki v Jugoslaviji ni tu je, dozori v Beogradu. Če bi se nekega dne ujedinila ta dva junaška naroda, bolgarski in srbski, bi ves slovenski svet lahko z zadovoljnostjo gledal na svojo bodočnost. Velika jugoslovanska federacija, katera bi obsegala okoli 20 milijonov prebivalcev bi imela izhod na tri morja, bila bi četrt v Evropi po velikosti ozemlja in prva po gospodarski neodvisnosti od ostalih držav. Novi Balkan je stvar Jugoslovancov. Naša dolžnost je, da ustvarimo ta Novi Balkan.“

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Stari Pašič je naznanil svojim kolegom ministrom, da on vrne kralju mandat za sestavo nove vlade, ker njegovi razgovori z opozicijo niso dovedli do nikakih uspehov. Komu bo sedaj kralj poveril nalogo limanja nove vlade, ni znano. Demokrate upajo na Davidoviča, ki bi pa imel za seboj samo 127 glasov, polovica poslancev pa je 184. Stojanu Protiču se o-

beta največ, namreč 252 glasov. Vsekako bo odločil v tej vladni krizi hrvaški blok.

Zakonodajni odbor se je pečal z občinskim volilnim redom za Hrvatsko in Slavonijo. Jugosl. klub je propadel s svojim predlogom o ženski volilni pravici. Zedinili so se tudi, da apeljejo za Hrvate volilni sistem kroglice mesto dosedanjih glasovnic.

Zahteva demokratov, da se preloži zagrebške občinske volitve, je bila odbita od ministrskega — svota.

Finančni odsek je znižal proračun za mesec januar za 28 milijonov dinarjev.

ITALIJA.

Bonomijev kabinet je dobil od strani parlamenta zaupnico 146 glasov večine. Proti vladi so glasovali: Jugoslovani, Nemci, komunisti, socialisti in republikanci.

IRSKA.

Irci in Angleži so se vendar le sporazumeli. Irsko dobi samoupravo, kakor: Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika. Irsko dobi ime „Svobodna irska država.“ Razmerje med britansko in irsko državo se bo ugotovilo v irski ustavi. Britanske vojne sile bodo tako dolgo čuvale irsko obalo, dokler si je ne osigura Irsko sama.

Vladna kriza.

O vladni krizi pišejo beograjski listi na vse pretega. Eni pravijo, da je vlada brez demokratov nemogoča, ker ne pustijo tega merodajni faktorji. „Beogradski Dnevnik“ pravi celo, da to ne sme biti, ker — ne dovoli vojska, „Balkan“ se pa postavlja na pravcenično stališče ter meni, da bi lahko tudi demokrati sami vladali, češ, čim huje, tem boljše. — Merodajni faktorji, to so spekulativni prvaki, ki hočejo na vsak način obdržati vladu v svojih rokah, da si ohranijo vse virove ogromnih profitov. Zato je naravno, da ne dovoljujejo drugim strankam — državno-upravnim poslovi. Iz vojske so si ti ljudje napravili voljno in pripravno orožje; bele in črne roke in še razne druge politajne zarotniške zveze v vojski stoje v službi raznih veljakov in tako ni težko razumeti, kako se da vojska uporabljati kot politični utež in celo nekaka grožnja. S tem računajo radikali kakor tudi demokrati, eni se oklepajo bele, drugi pa črne roke. — „Balkanovo“ mnenje je še največ vredno, ker vsebuje veliko psihologije, ki je za balkanske razmere zelo značilna ter se tudi uveljavlja. V oblastniškem taboru so osebnosti, ki so se narodu vrinile in ki imajo zdaj po tradiciji tako močno stališče, da dan na dan drzneje segajo po narodnem premoženju. Napraviti morajo kako nezastliško korupcijo, da se oglasi kakva kritika in še tedaj ni težko opirati jih kot narodne prvake in prvoboritelje. Lahko si mislimo, kaj so morali uganjati stari Pašič, njegov sin, Jankovići in drugi porodičari, da je prišlo do današnjih ostrih kritik, in če bo šlo po tej poti naprej, je zares pričakovati, da se narod osokolil ter pometa s celo porodico. Čim huje bodo uganjali, tim prej bo konec njih samovlade. „Sto gore, to bolje“, čen druge pomoči, potem ima „Balkan“ — prav. Če ne gre z lepa, pa naj gre s težko operacijo, ozdravljenje je pa na vsak način nujno potrebno.

Kako dolgo se bo zavlačevala vladna kriza? „Jutarnji list“ doznava: Vladna kriza se bo zavlačevala do obletne konference radikalne stranke, ki se bo vršila 12. in 13. t. m. v Beogradu. Pašič je — tako se govori za kulisami — otvoril vladno krizo samo za to, da bi člani radikalne stranke lahko kritikovali našo notranjo politiko. Nadalje tudi za to, da bi isti radikali, ki ne marajo demokratov in simpatizirajo s hrvaškim blokom, prišli na površje. Na tem kongresu bo Stojan Protić utemeljil svoje stališče napram Hrvatskemu bloku in reviziji ustave.

Zakaj je Pašič napravil krizo?! Radikalni in demokratiški klub si je prisvojil vsjo oblast nad državo, ostali člani ene in druge stranke sploh nimajo besede. (Ta neomejena oblast klubov je držala, dokler ni začel g. Protić s svojo akcijo. Danes so radikali razdeljeni na dva tabora, eden

za Protića, drugi pa tako približno za Pašiča. Dne 11. t. m. začenja kongres radikalne stranke in Pašič, ki tako rad vlada, je še tako svez, da si misli in predstavlja, kako bi ob tej priliki napočil lahko konec njegovega gospodarstva v stranki in na vladi. Tega konca se mož boji in zato je napravil — krizo. Poprej se je umaknil v tujino, sedaj je podal ostavko in pri kongresu še vedno lahko igra vsaj kolikor-toliko ulogo Pilata. Na to pozo se sedaj vesno pripravlja in če bi kongres po svoji večini odločno obsodil vsako zvezo z demokrati, bo pa mož poka-zati na svoja pogajanja z raznimi opozicijonalci ter dejal: „Glejte, koliko sem se trudil, da se jih rešim!“ — Danes govori z dr. Korošcem, jutri s predstavnikom zemljoradnikov, po dolgem času zopet s Protićem, če pa vprašamo enega ali drugega, ki so z njim debatirali, bo vsak dejal: „Pa kaj! Pašič je Pašič!“ — Ko se je g. Protić vračal od razgovora, so ga obkolili novinarji, vsak je hotel vedeti, kaj sta se domenila nekdanja radikalna prvaka. Protić je kratko odgovoril: „Nič!“, na vprašanje, če pojde v vladu, pa: „Kaj še!“ — Iz tega odgovora je vse razvidno: kaj je kriza, zakaj jo je napravil Pašič in kje je izhod iz nje. Z ljudmi, ki ne smejo iz ozkega ozračja svojega kluba, ki so že davno radi prolitov opustili vsa načela, se načelni opozicijonalci sploh ne morejo razgovarjati. — Protić gotovo ve, do kakih razgovorov bo prišlo na kongresu in zato mora Pašiča pustiti na potu usode.

Razni „protidržavni“ elementi iz vrst opozicije so naenkrat prišli do veljave na najbolj državotvornem mestu ministrskega predsednika Pašiča. Pašič je dobil do opozicije tako zaupanje glede državotvornosti, da je razpustil njenim voditeljem pismena in brzojavna povabila, da naj pridejo v Beograd in se zberejo krog njega — vladnega Miklavža, ki ima za vsakega posebej pripravljega Miklavžova darila. Kakor do sedaj razvidno, g. Nikola ne bo imel sreče z zadrževanjem svojih očetovskih daril na opozicijske stranke, ampak se bo moral zopet lotiti za vladna pogajanja: demokratskih, samostojnih in turških parkeljnov.

Iz parlamenta.

Kaj je naš parlament? Zagrebški „Obzor“ odgovarja na to vprašanje tako-le: „To je 419 ljudi; od teh jih manjka v parlamentu 120, preostali „poslanci“ pa so izročili vse oblasti v roke ministrov. Ministrstvo izdaja zakone, vodi upravo, dirigira zunanjo politiko, razmetava z denarjem, zaključuje inozemska posojila, mobilizira, z eno besedo: ima vso suvereno oblast v svojih rokah. Parlament pa o vsem tem še danes ni videl vladnih računov. (Zakaj se igramo s parlamentarizmom, ko nam vlada — diktatorska sila. Radi Evrope — v svoji sramežljivosti nočejo priznati, da smo danes tam, kjer je bila Avstrija za časa Metternicha. Mi hočemo pred Evropo markirati „osvobođenje“, fingirati moderno, demokratsko, parlamentarno državo in mislimo, da zadostuje, ako se malo poigravamo s parlamentom, in če ima vlada — večino. Mi posnemamo Francoze in pravimo: Glavna stvar je, da vlada v plenarni seji parlamenta ne pade s svojim dnevnim redom. Glavna skrb gospode v Beogradu je število „vladnih“ poslancev. Ves smisel parlamenta leži pri teh ljudeh v dejstvu, da ima vlada v parlamentu en nadpolovični glas. To je simbol našega parlamentarizma. Domišljujemo si, da smo parlamentarna država, ker izmetavamo težke milijone za parlament in ministre; — glavno je, da ga imamo, kaj dela in kakšen je, zato nihče ne vpraša. Kakor mislijo afriški zamorci, da so kulturni, ako si natakne ta ali oni kak cilinder na glavo in manšete na roko...“

Ministrstvo poljedelstva. Ves pro račun iznaša 114,156.162 dinarjev in to naj bi se porazdelilo tako-le na posamezne pokrajine: za Srbijo dinarjev 54,309.496, za Crnogoro 3,759.546 dinarjev, za Bosno in Hercegovino čez 7 milijonov, za Dalmacijo čez 6 mil., za Hrvatsko čez 15 mil., za Slovenijo pa čez 9 milijonov dinarjev. Redni in izredni izdatki samega ministrstva iznašajo 15,124.935 dinarjev. Samo za osebne izdatke uradništva se izda čez

4 milijone din. Veliko število uradnikov je seveda tudi odrejeno za zunanjo službo ter vleče še velike posebne dodatke. Eni hodijo po celem svetu v raznih nakupovalnih komisijah, drugi „studirajo“ po Parizu, Londonu in bog zna kje še moderno kmetijstvo ter si polnijo žepce z visokimi dnevniciami v vseh mogočih tujih zdravih valutah, in še po raznovrstnih postranskih zarađah. Sam direktor takozvane „Direkcije voda“ ima stalen dodatek na plačo od 52,927 dinarjev. Ministrstvo je razdeljeno na 11 oddelkov z raznimi pododdelki in povsod kar mrgoli vsakovrstnih načelnikov, inšpektorjev, šefov od referentov in samih referentov. Celo demokratska „Pravda“ v Beogradu se večkrat spozabi in zabavlja čez velikansko število tega uradništva. Kvalifikacija teh ljudi je ista kot v drugih ministrstvih. — Razdelitev proračuna na posamezne dežele je samo na papirju, glavno je, da se vsaj za oko razdelijo ogromne svote, ki se stekajo v to ministrstvo, ki se je pred kratkim proslavilo s škandalozno afero volov in ovc in ki že po svojem štetju mesarju Puclju ne more služiti v prosep kmetijstva.

Prav čedna nadloga se nam obeta z upeljavo okrajnih načelnikov. Po centralistični ustavi dobimo v državi 26 oblasti, ki bodo razparcelirane na okrožja ali sreze. Tem okrožjem bodo načeljevali okrajni načelniki, ki bodo prava nadloga za naše občine in cerkveno oblast. Sreznik načelnikom bo odkazana oblast vsakomesečne vizitacije občinskih pisarn, računskih knjig ter blagajn. Poleg občine pa bodo ti okrajni načelniki inšpicirali župne urade glede rojstne, poročne in smrtne knjige. Dvomimo, da bi bili z upelja vo sreznih načelnikov zadovoljni naši župani in cerkvena oblast, ki bodo s centralistično uvedbo šele prav čutili vsestransko odvisnost od centralizma.

Demokrati v škripcih.

Demokratje bežijo pred volitvami. „Srbija“, ki je blizu Protićevega kriza radikalne stranke, piše: Sedaj, ko smo na robu propasti, ko se trudi radika na stranka, da reši to, kar se še da, je največja briga demokratov: osiguranje oblasti! V vseh krogih prevladuje mnenje, da treba dati naši kraljevini takoj po ustavi volilni zakon. Dokler nimamo volilnega zakona, je izključen apel na narod, vlada postaja v resnici diktator. Volilni zakon je predlog parlamentarne vlade. Se naj pa čuje, kaj hočejo demokrati: v pogajanjih glede zopetne vzpostavitve koalicije z radikali zahtevajo, da se ustvari zakon glede proračuna, o razdelitvi države na oblasti, o socialnem zavarovanju itd. Volilni zakon pa so poinili na 14. mesto. Gospod JDS prvak Ljuba Davidovič se je celo tako daleč osokolil, da je zaupal Pašiču: volilnega zakona sploh ni potreba, ako bo koalicija iskrena. Demokratiški listi („Pravda“) pa pišejo, da hočejo pristati demokrati na fakt, da se predvsem ustvari volilni zakon ali le pod pogojem, da se zavežejo radi-kalni pismeno, da ne bodo izzvali krize. Celu politično delovanje demokratov se osredotočuje v zasiguranju oblasti. Vse to pehanje demokratov za vladnimi koriti je znak slabosti. Ako se drž. stranka na vladnem površju je lasilnim potom, potem gre z njo — proti koncu. Bog nas usliši!

Demokratje bi radi odgodili obč. volitva v Zagrebu. „Jutarnji list“ poroča iz Beograda: Dne 6. t. m. je zboroval zakonodajni odbor in razpravljati o uredbi notranjega ministrstva, po kateri se izvedejo volitve na Hrvat-skem ter v Slavoniji in mestne volitve v Zagrebu. Dr. Svetislav Popovič je izjavil v imenu notranjega ministra in demokratskega kluba, da ni zasiguran po dosedaj obstoječem zakonu t. o. sli glasovanja, ker se voli potom glasovnic, katerih vsebino je mogoče že vnaprej uganiti. Radi tega je treba uvesti sistem kroglice. Dokler se ne uvede sistem kroglice, naj se odgodi zagrebške volitve. Proti predlogu Popoviča je najodločneje protestiral g. dr. Hohnjec in izjavil, da je ta predlog čisto navaden trik demokratov, ki se b. o. c. poraza v Zagrebu. Tako postopanje demokratov je unikum v politični borbi ter škandal za našo državo. Misel, da bi se odgodile volitve v Zagrebu, je sprožil g. Pribičević na intervencijo zagrebškega kraljevega

namestnika — demokrata Demetroviča, ki je javil v Beograd, da je položaj demokratov v Zagrebu brezupen. Demokrati vidijo, da bo reševanje ministrske krize znatno škodilo njihovi politiki v Zagrebu, zato se trudijo, da bi zavlekli volitve. Vprašanje zagrebških volitev je bilo definitivno rešeno na sednici seji zakonodajnega odbora, za katero je obljubil oster napad na demokratsko intrigantstvo poslanca dr. Janko Simrak (Jugosl. klub).

Vladna kriza je ustvarila nekako premirje med staro in mladoliberalci radi oblasti v Sloveniji. Strah morebitne izključitve iz vlade je tako prevzel demokrate, da so čisto pozabili na razdelitev države v oblasti in se samo ukvarjajo s krizo, s Protićem ter Korošcem. Začasna upostitev razkosavanja Slovenije je menda najbolj ljubna našemu pokrajinskemu namestniku ki bo lahko sedaj nekaj časa v dobi krize nemoteno in sam vladal Slovenijo. Nekemu vedno dobro služijo naše vladne krize.

Če se oblastniki skregajo zaradi plena in nastane takozvana kriza, čitamo v državotvornih listih vse mogoče. Naonkrat se pojavijo različne — struje, četudi smo poprej toliko čuli o državotvornem in služnem „edinstvu“ v eni in drugi stranki. Poprej je bil Protić kvečjemu še kak „mesija“ za avtonomiste, sedaj pa se naenkrat govori o radikalnih strujah, ki so vzrok, da so se pogazili sporazumom z demokrati. Celu „Jutro“ je zapisalo te dni „da je v demokratski stranki vedno jača struja, ki zahteva definitivni — prelom z radikalno stranko.“ Kako to? Prej vsi edini, enotni, zdaj pa kar naenkrat struje!

Beleške.

Kaj mislijo zemljoradniki o Pašičevi politiki? Te dni je imel klub zemljoradnikov plenarno sejo, na kateri se je bavil s Pašičevo ponudbo glede vstopa v vladu. Zemljoradniški poslanci izjavljajo na Pašičevo povabilo, da oni ne samo, da ne bodo vstopili v vladu, kakoršno si zamišlja g. Pašič — ampak je tudi ne bodo podprali. Zemljoradniki so tudi odposlali po predsedniku kluba Laziju Pašiču kratko pismo, v katerem pravijo, da med radikali ter demokrati na eni strani in zemljoradniki na drugi strani ni nikakih skupnih idej za izvedbo zemljoradniškega programa.

O ustavni razdelitvi države na oblasti je znalo toliko povedati vladno časopisja, češ, da so pri razdelitvi bili za razne državotvorne merodajni le gospodarski in upravno bolj prožni interesi. Sedaj pa zvemo, da je odločeno glede državne razdelitve edino le skrb za mandate raznih radikalnih in demokratskih ministrov in poslancev. Vsak minister si je zaokrožil oblast, kjer je dobil svoj mandat tako, da bi mu bila tudi v prihodnje zasigurana t. volitve. Tako je n. pr. g. minister demokrat Krizman v strahu za svoj mandat pripopal k varaždinski oblasti še del Prekmurja, ker upal da bi bila taka mešanica še najbolj prikladna za njegovo zopetno izvolitev pri prihodnjih volitvah v varaždinskem okrožju. Kot Krizman so prikrojevati razne oblasti tudi ostali njegovi kolegi ne iz gospodarskih in upravnih ozirov, ampak radi lažjega lova za mandati. Tako se dela za upravno konsolidacije naše države pod firmo narodnega edinstva.

Narodna skupnost je samo le tam mogoča, kjer si narodi sami volijo — svojo skupno upravo, ki je v stanju, da zadosti vsem socialnim potrebam narodnega življa. In pri nas? — Iz zastrupljenega ozračja vladnih kupčij se razvija narodnemu edinstvu pogubonosen način pisave beograjskih listov. Ob vseh mogočih prilikah se povdarja, da naj Srbi vzamejo to, kar jim je prisojeno po londonskem ugovoru, ki ga pa seveda sami nočejo priznati. — Bilo bi nujno potrebno, da se v listi začnejo resno ukvarjati z likvidacijo vojne psihoze, da prenehajo s svojim imperijalizmom, osvetništvom, in da nehajo s slavospevi o „slavni in bogati“ zemlji, ko je vendar jasno, da moramo stopiti vsi na branik proti izkoriščanju domačih in tujih pijavk.

Kje so dolarji? „Slob. Tribuna“ od dne 7. t. m. piše: „Od začetka leta 1919 do polovice leta 1921 se je vrnilo iz Amerike 32.192 izseljencev, ki so prinesli s seboj najmanj okrog 35

milijonov dolarjev, kar znaša po povprečnem kurzu 10 milijard kron. Javnosti so precej dobro znani denarni zavodi in osebe, ki so se okoristile s temi dolarji, ki bi državi, če bi imela spretno finančno upravo, lahko dosti pomagali do zdrave valute dinarja in krone. To se ni storilo in zato je pač upravičeno, napadati nesposobne ministre. Javnosti so odgovorni vsi krogi, ki so sprejemali od izseljencev denar, in bilo bi zelo zanimivo, enkrat izvedeti, kam so odšli ti dolarji po njih posredovanju, krivdi in špekulaciji. Znano je, da je Jugoslavija, oziroma njeni bankirji, zalagala celo srednjo Evropo z dolarji, to pa ne pri nakupovanju, temveč samo po valutarni špekulativnih potih. Ali se bo našel kak finančni strokovnjak, ki bi naši upravi znal raztolmačiti, da te banantije z dolarji niso bile patrijotične in da bi bilo potrebno, valutne špekulante poklicati na odgovornost?"

Dnevne novice.

Glede občinskega volilnega reda v Sloveniji se je v zakonodajnem odboru doslej najbolj blamiral g. slabostojni Drogenig. Njegove davčne zahteve glede župana in odbornikov smo že omenili, kako se mu je smejal pri tej priliki zakonodajni odbor. Nobena predloga pa se ne boji g. Drogenig tako, kot ženske volilne pravice, o kateri zopet debatirajo v zakonodajnem odboru. Samostojna je sploh proti ženski volilni pravici, najbolj pa se veda proti oni v slovenskih občinah. Na stališče občne ženske volilne pravice se postavljajo v odboru samo Jugoslovanski klub in socialni demokrat je. Omeniti tudi treba, da so samostojni glede občinske volilne pravice odločno na razrednem stališču, ker je zahteval Drogenig, da je treba za volilno pravico dveletnega bivanja v občini. Kadar gre za ustvaritev res naprednih in demokratskih zakonov so slabostojni vedno za čisto samostojni, mi plankami najbolj telebastega nazadnjaštva.

Plebiscit „Slov. Naroda“ in „Tabora“. Prepis med „Narodom“ in „Taborom“ radi nedeljene in deljene Slovenije je dosegel ta višek, da hočeta oba lista izvesti potem svojih naročnikov plebiscit in sicer: „Narod“ za nedeljeno, „Tabor“ za deljeno Slovenijo. S tem plebiscitom se bosta oba lista še bolj osmešila, kot sta se že s polemike, ker nobeden od njiju ne zastopa med našim ljudstvom Slov. Stajerske javnega mnenja in ju izven mest, na deželi, sploh nikdo ne pozna. Se socialisti bi se osmešili s plebiscitoma, JDS pa sploh ne pride niti v poštev, kjer gre za mnenje mas. Pri nas zopet žabe lajajo, v zavesti, da so samo za mestno regljanje.

Predsedniki okrajnih šolskih svetov, pozor na šolske ogledel! Iz raznih krajev dobivamo poročila, da so imenovani novi šolski ogledel. Zalestna so poročila iz ptujskega okraja. V ormoškem okraju je najhujše udarjena velikonedeljska šola, za katero je imenovan ogledel neki Matija Rakuša, bivši tovarniški delavec v Gradcu

ki se je zopet vrnil v domovino. Iz Ormoža je došlo poročilo, da je tega moža priporočil sam velikonedeljski nadučitelj gospod Prajndl. Gospod okrajni glavar je šel na limance!

Abderitska odredba. Poštni minister je vsem podrejenim direkcijam in uradom dostavil ukaz, da se odsodaj ne sme odpravljati z različnimi vinjetami in kolki opremljenih pisemskih pošiljav. Ministrstvo utemeljuje svojo odredbo z razlogom, da pošta ni institucija, ki naj bi agitirala za razna društva, družbe in ki naj bi razširjala versko in reklamno propagando. „Jutro“ pa poziva: „Kolkujte vse svoje dopise in pisma z rapalskimi kolki!“ Kdor bi se torej poslužil kolkov Ciril Metodove družbe, Jugoslovanske Matice, Slomškove zveze itd., se izpostavlja nevarnosti, da pošta njegovega pisma ne bo odpremila. V Beogradu najbrže ne poznajo pisemskih kolkov in zato si mislijo: Kaj je še tega prečanom treba!?

Vse pomotoma. Nad eno leto je bil pri nas slabostojni Kirbiš pomotoma poslanec. Pomotoma pridejo pri nas nedolžni ljudje v zapor, kjer pomotoma umrejo. Mogoče vlada tudi sedanja vlada čisto pomotoma!

Predzrni zilkovec so pri posestniku Englerju v Voseku sneli raz streho nekaj opeke, odžagali late in nato način vdrla na podstrešje. Odnegli so 300 kg pšenice nekaj fižola in obleke. Pri posestniku Cučeku so pa ukradli dva panja čebel. Tatovi so baje že na varnem in prejmejo za svoje „delo“ primerno plačilo.

Beograjska vseučilišna omladina za Protiča. Prve dni tega tedna se je vršila v Beogradu volitev vseučilišne dijaške organizacije „Pobratimstvo“. To društvo je centralno udruženje vseh vseučilišnih dijaških klubov, ki je igralo pred in med vojno važno politično vlogo. Rezultat teh volitev je bil sledeč: radikalni 339, rdeča lista 272, demokrati 271, agrarci 106, nepredeljeni 73 in republikanci 71. Po štetju glasov je krenila radikalna omladina pred stanovanje Stojana Protiča, kjer je manifestirala. Eden od dijakov je nastopil kot govornik in zatrjeval, da je celotna radikalna omladina za politiko Protiča, da hoče pomagati vsem njegovim akcijam, o sobito pa hoče z njim sodelovati glede sporazuma s Hrvati. Manifestanti so na to odpeli vse tri državne himne in se razšli z „Zivijo“ vzkliki na Protiča!

Japonski delegat in naša policija. Kakor poroča „Narodno Jedinstvo“ iz Varaždana, je tudi japonski delegat imel priliko, seznaniti se natančneje z našo policijo. Ta japonski delegat je zaposlen pri komisiji za razmejitev na še države in Madžarske. Nekega večera se je vozil z avtomobilom in ker ni imel luči, ga je ustavil neki redar kar z revolverjem. Sofer-domačin je sicer pojasnjeval redarju, da je v avtomobilu fantanti delegat, da so breza luči, ker so se pri delu zakasnili, pa vse zastoj, redar je bil vedno bolj robot in je tiral vse skupaj na policijo. Kaj se je na policiji godilo in kaj je vse izrekel japonski delegat na ra-

čun naše uprave, ne kaže prpovedovati. Bilo kakor bilo, vodja policije je drugi dan oblekel paradno uniformo, ter šel prosit japonskega delegata za odpustanje. Redar je seveda ostal v službi, izgovoril se je, da je bil pijan in vse je bilo v redu, japonski delegat bo pa raztrosil lep sloves o naši policiji po daljnem svetu.

Ponarejeni petdinarski bankovci. V zadnjem času se vedno pogosteje pojavljajo v prometu ponarejeni šdinarski bankovci. Ponarejeni so tako fino, da se jih le prav težko razločuje od pristinih. Kot najočividnejši znak, da so ponarejeni, je na levi strani bankovca se nahajajoča slika Miloša Obliča zelo nejasna, od leve na desno pa močno srafirana. Številke in serije so na ponarejenih natisnjene v manjših in drobnejših številkah, nego so one na pristinih, številke 5 se pa vidijo na nepristnih kot bi bile rdeče-rjave, dočim ko so na pristinih v lepi rjavi barvi. Papir ponarejenih bankovcev je bolj debel, nego oni na pristinih. Torej pozor!

Iz Maribora.

Shod Slovenske ljudske stranke za mesto Maribor se vrši prihodnji ponedeljek, dne 12. decembra zvečer v dvorani Stokrovne zveze — blizu Cirilove tiskarne. — Na dnevnem redu je govor o političnem položaju in važni mariborski zadevi. Zaupniki SLS iz stanovskih organizacij in posameznih ulic so naprošeni, da agitirajo za obilno udeležbo. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Seja občinskega sveta se vrši v ponedeljek, dne 12. decembra t. l. ob 18. uri v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Overjenje čilo predsedstva, 2. Personalne zadevne zapisnika zadnje redne seje, in poročila. 3. Proračun za leto 1922.

Telovadna akademija mariborskih Orlov in Orlic je uspela nad vse pričakovanje sijajno. Brez lepakov, brez židovsko-kričeče reklame in brez skrbno pripravljene agitacije smo dosegli, da je bila velika dvorana Narodnega doma do zadnjega kotička razprodana in da je moralo par sto oseb zopet oditi, ker je zmanjkalo vstopnic. Nastopi so bili dovršeni. Opazili smo sicer malenkostne pomanjkljivosti v izvajanju nekaterih vaj, kar pa nikakor ni motilo harmonično zaokroženih nastopov. Zlasti so ugajale precizno izvedene brnske vaje dijaških Orlov in mariborskih Orlic. Ljubka o bila igra „Padajte snežinke.“ Najalni nastop je naravnost presenetil. Pevski zbor je vršil svojo nalogo izborno, le žal, da neugodna akustika dvorane ni dovoljevala finejših učinkov. Burjo odobravanja so pevec želi zlasti pri „Zabji svatbi“ Posebno hvale vredni so bili nastopi koračnih Orličev ter Orličic. S težavnimi vajami na bradlji pa so nam dijaški Orli pokazali lepe sadove tihega dela v telovadnici. Včerajšnja akademija je pač najlepši dokaz, da gre mariborski Orel častnemu razvoju nasproti.

Pobožnost hrvatskih Sokofov. — „Tabor“ od 8. t. m. poroča: Hrvatska

maša se vrši v četrtak (na praznik Brezmadežnega Spočetja) v dvorani Sokolskega društva v Zagrebu. Ali je bilo v Mariboru tudi tako?

Kako prodajajo vojaške žrebice. Dne 6. decembra so v dragonski vojašnici v Mariboru „prodajali“ 23 mladih žrebcev in žrebic, namenjenih za vzgojo kmetskih plemenitih konj. Vodja licitacijske komisije je bil nek kapetan. Za licitacijo razum mariborskega konjskega mesarja Copeti-ja, nekaterih oficirjev ter par kmetov, ki so slučajno zvedeli za to dražbo, nihče ni znal. Prodaja konj ni bila prav nič razglašena. Dobro bi bilo preiskati, kak namen je imela taka „tajna“ licitacija. Prva je prišla na dražbo najlepša žrebica. Navzoči kmetje ugovarjajo, da bi konjski mešetar smel licitirati plemenska živinčeta. Kapetan je pristal na to. Licitacija se začne. Kapetan sam licitira žrebico. Dobil jo je za 254 dinarjev. Kmetje nalašč niso višje licitirali, ker jo je kapetan „hotel“ imeti. Pride na vrsto druga žrebica. Sedaj pa je kapetan takoj pripustil Copeti-ja k dražbi. In konjski mešetar je dražboval in tudi izlicitiral lopo živalco. In še lepše! Dočim je nastavl kapetan izključno deno za obe že prodani žrebici na 100 oz. 200 dinarjev, je takoj na to izključna cena za ostale žrebice in žrebeta, ki so bila manjvredna, poskočila na 300 dinarjev. Licitacija je bila na to ukinjena. — Ali ni to cel roman? Kapetan vodi licitacijo, kapetan licitira najlepšo živalco! Kapetan pri licitaciji za sebe izbrane žrebice izloči konjskega mesarja in mešetarja, ko jo je že dobil, dovoli zopet Copeti-ju, da sme licitirati. Ali se je korupcija usidrjala že tudi v vojašnice?

Lastniki hiš iz Maribora in okolice so dne 4. t. m. sklenili resolucijo, v kateri zahtevajo soglasno, da začne tudi država graditi uradne prostore in stanovanja za svoje uslužbence. Zopetna otvoritev kirurškičnega in veneričnega oddelka. Ker je kirurškični oddelek in oddelek za spolne in kožne bolezni splošna bolnica v Mariboru že renoviran, se bolniki na ta ava oddelka sprejemajo zopet normalno.

Kožuhov ovratnik se je našel na Orlovski akademiji v mariborskem Narodnem Domu. Lastnica ga dobi v pisarni tajništva SLS Cirilova tiskarna v Mariboru.

Planinski vestnik.

Najlepše božično in novoletno darilo je nedvomno planinski koledar za leto 1922. V njem se najde vse, kar je potrebno planincu-začetniku, kakor tudi izurjenemu turistu. Preskrbite se z njim ako ga še nimate, v trgovinah: Cirilova tiskarna, Baloh & Rosina, Ivan Oravos brivnica Novak in Piunter & Lenard, vsi v Mariboru, kjer stane 20 K; po pošti se naroči pri Brunon Rotter, Maribor, Krekova ulica 5, ter stane s poštnino 21 K.

Sveti in Silvestrov večer prebije skupina planincev-samecev na Pohorju. Odnos se pravočasno naznani.

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(46. nadaljevanje.)

Toda njegovo nemirno oko se je kmalu spet vrnilo k mizi in se navoro zatopilo v izbrane kuharske nasladnosti.

Prvi za cesarjem je slonil gledališki igralec Parid. Njegov deklinički obraz je gorel od vina, temne, smeječe se oči so mu v pijani veselosti zrlje od onega gosta do drugega. Pretirano je bil oblečen in biserni ovratnik je nosil, darilo cesaričino, ki bi si bil z njim lahko kupil celo kraljestvo.

Živahno se je razgovarjal s človekom robotih lic, svojim sosedom, ki mu je godrnjavo odgovarjal, ki pa se je v njegovih mežikajočih očeh skrivaj cel zaklad bistroumne zbadljivosti in iz čigar debelih, čutnih ustnic je od časa do časa izšla bodeča šala, in urugo jutro so jo gotovo ponavljali po vseh obednicah celega Rima.

Montan mu je bilo ime. Nadarjen državnik je sicer bil in izurjen diplomat in njegovo mnenje je mnogo zaleglo v senatu, toda stari nasladnež

je kmalu spoznal, da pod cesarji niso varni tisti, ki se preveč odklikujejo v sonatu — zato je rajši posvetil svojo bistroumnost kuharskim študijam in proizvajanju žarskih zabavljic, kar mu je pridobilo imperatorjevo naklonjenost in zanesljivo povabilo k vsaki pojedini.

Poleg njega je imel svoj prostor Licinij. Njegovo možato lice in plemenito obnašanje je bilo v živem nasprotju z vsjo njegovo okolico, vsi, tudi cesar, so mu v občevanju izkazovali odlično, izbrano spoštljivost.

Vkljub temu je bilo staremu vojščaku videti, da se dolgočasni. Sovražil je taka dolga zasedanja, niso se ujemala z njegovim pripravljim življenjem in na dnu svojega sreča je imel za vsoto družbo dobrovoljno, pa odločno prezirano. Sedel je pri pojedini, kakor vojščak vzdržl na težavni in naporni predstavi, — dolgočasno je bilo, neprijetno, ničesar ni pridobil s takim posejanjem, pa dolžnost mu je to nargala in biti je moralo.

Ves drugačen v svoji brihtni veselosti, ki si jo je znal tako dobro nadeti, je bil Julij Placid. Ravnokar je s krepko zasoljeno šalo odgovarjal cesarju na njegovo s polnimi usti stav-

ljeno vprašanje, vse se je rezalo krog njega, celi Vitelij se je nasmehnil.

Narediti se priljubljenega pri vsem in si pridobiti zaupanje tudi cesarjevo, to je bil tribunov glavni cilj, tega je povsod zasledoval. Pri tem mu je poleg drugih njegovih lastnosti veliko pomagala njegova bistroumnost, in vedno za odgovor pripravljena duhovitost. Brez vsakršnega obotavljanja in ne da bi le najmanj izpremenil lice je znal ustvarjati najboljše šale in zabavljice. Razen tega se je izvrstno umel na kuhinjsko umetnost, v pitju je spravil — izvzemši morebiti Montana — vsakogar pod mizo, pa sam ni trpel pri tem ne na možganih, ne na želodcu niti najmanjše škode.

Tudi eunuh Spadon je bil tu med gostmi. Dober, nadarjen šaljivec je bil, imel je posebno zmožnost za robate in praktične šale, ki so zabavale Vitelija, kadar je bil njegov duh že preveč omračen od vina, da bi znal ceniti finejšo duhovitosti.

Pa danes je bil Spadon izredno slabe volje in molčeč. Slonel je pri mizi z glavjo naslonjen na roko in je kolikor mogoče skrival svoje lice, ki mu je bilo na eni strani vse zatečeno in zasnelo. S težavo je jedel in požiral,

pa videlo se mu je, da si v kljub temu noče odreči nobenega izmed ponujenih užikov.

Par drugih manj znanih oseb je še bilo pri mizi. — nekaj senatorjev, poveljnik pretorianske straže s svojim zlatim prsnim oklepom, ki ga tudi pri mizi ni odložil, in trije, štirje nepoznani klienti, „sence“ so jih imenovali v Rimu, ker je bilo vse njihovo življenje odvisno od patrona, ki so ga morali povsod spremljati.

Med njimi sta bila dva bleda in plašno gledajoča človeka, suha v obraz in skrbipolna. Njun edini posej je bil, varovati cesarja pred zastrupljenjem, in poskusiti sta morala vsako jed, preden je je strežnik ponudil cesarju. Mislil bi kdo, da za ta posej zadostuje eden sam, toda neštevilna množica jedil, ki jih je prenesla Vitelija, ama požrečnost, bi bila dala enemu samemu želodcu foliko opravlja, da bi mu ne bil kos. Zato sta ta dva zvesta privrženca cesarjeva menjaje se ščitila svojega gospodarja s svojim življenjem. Obilnega teka, dobre volje in veselih lic pač ni bilo pričakovati od ljudi, ki so imeli tak posej.

(Dalje prihodnjič.)

Pred ogledalom more vsakdo vsaki dan opazati kako se lepše in mlajše izgleda, ako se uporabljata lekarnarja Fellerja že čez 25 let priljubljena in priznana sredstva za lepoto: Fellerova «Elsa» pomada za lice, Fellerova «Elsa» Tanochina pomada za rast las (2 lončka ene vrste teh pomad skupaj s poštino 52 Kron), Fellerovo «Fellerovo Elsa» lilijno mlečno milo najboljšje «milo lepote» 4 kosi poštine prosto 98 K. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 329, Hrovaško. 626 pom

Praktikanta ozir. kontorista, ki bi opravljal službo od pol 8 ure zjutraj do 12 ure popoldne ter od 1. in do 5. ure pop. sprejem. Slovenskega in nemškega jezika mora biti v govoru in pisavi popolnoma vešč. Plača po dogovoru. — Ponudbe na Franca Pergler, tovarna v Mariboru, Mlinska ulica 5. 1-2

Fižol
Istoletni posebno koks in mandalon kupuje v vsaki množini **trrdka Tršan & Gorjanc**, Kranj — Istotam naj se ponudi tudi les vsake vrste, drva in ogije. 1-3 684

UGODNO KUPITE:
Žičnate žimnice (Drahteinsatz) K 365, 3 delna afrik-žimnica K 940, 1 komad konjske plahče, impregnirane 120 do 160 cm dolge in 200 cm široke K 500 do K 600, cajg-hlače K 120 do K 260, obleke za dečke 3 do 9 let K 240 do K 340, obleke za dekleta iz barhenta za 3 do 14 let stare od K 54 do L 220, srajce, spodnje hlače, predpasnike in manufakturno blago vsake vrste pri
ALOJZIJ GNIUŠEK, Maribor, Glavni trg.

Trgovski učenec
iz dobre, poštene hiše z dobrimi spričevali se sprejme takoj v trgovini z mešanim blagom pri Alojzu Pinter, v Slov. Bistrici. 2-2 685

Nogavice se pletejo
nove in podpletejo stare za nizko ceno Strojna pletarna Vezjak v Vetrinjski ulici 17, Maribor 6-657

Srbohrvaščina.
Priporoča se akademično izobražen, večleten učitelj srbohrvaščine kot učitelj, korespondent (z najstrožjo diskrecijo) ter prevajalec iz srbohrvaščine in v srbohrvaščino. Dela doma ter gre tudi v okolico. Naslov in podrobnosti se izve iz prijiznosti pri Br. Rotter, Cirilova tiskarna, Maribor.

Za cerkev krasna svetilnica za večno luč se poceni proda pri Karolu Tratnik, specialist v izdelovanju cerkvenega orodja v Mariboru, Orožnova ulica 3. 673

Trgovci! Obrtniki!
Ako hočete imeti uspeh, inserirajte v «STRAZI»!

Lepa in praktična br žična darila v veliki izbiri in najceneje v galanterijski trgovini **BALOH & ROSINA, Maribor, Grajski trg 3.**

Klobuke in slamnike vseh vrst od priprostih do najfinejših, ima vedno v zalogi **klobučar IVAN KVAS** Maribor Meljska cesta 74 prevzema tu li v popravilo stare ter jih preoblikuje po najnovejši modi. 1-2+ 683

Ocarinjenje!
Vse v to stroko spadajoče posle izvršuje točno in kulantno od trgovcev ustanovljena **„ORIENT“ d. d. v Mariboru, Meljska cesta št. 12. Telefon št. 90** in njena podružnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27. 3-10+ 661

Prepričajte se!
Najceneje kupite vedno sveže špecerijsko blago kot riž, moko, sladkor, kavo, petrolej, milo in razno drugo blago v trgovini **DABLJEKAR, nasproti lekarni pri „Arehu“ Maribor, Tattenbachova 3.**

Somišljeniki, zbirajte za sklad KZ!

Planinski koledar za leto 1922.
Uredil Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu, založil Brunon Rotter v Mariboru, Kerkova ul. 5. Cena komadu 20 K ali 5 Din., s poštnino 21 K ali 5 Din. 25 para ter se naroči pri založniku v Mariboru.

MEDIĆ, RAKOVČ & ZANKL
d. z o. z. Ljubljana.
Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.
Centrala; Ljubljana. Brzjavni: Meraki, Ljubljana Skladišče: Novi Sad. Telefon 64.
Gosposka ul. **PODRUŽNICA MARIBOR.** Solska lca.
Emajlni laki. Pravi firnež. Barve za pode.
Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.
„MERAKL“ Lak za pode. — Emajlni lak. Linoleum lak za pode. — Brunoline.
Ce ik se začasno ne razpošiljajo.
14-558

Novi koledarji. V zalogi tiskarne sv. Cirila v Mariboru sta ravnokar izšla: 1. Pisarniški skladišni koledar za leto 1922, ki se je že lansko leto bil zelo prikupil. Stane brez poštine 20 K. 2. Mali stepanski koledar za leto 1922, nalepljen na kartonu. Stane brez poštine 5 kron.

PLOŠČE ZA POHIŠTVO!
Priporočam svojo bogato zalogo plošč iz belega in barvanega Carrara-marmorja vsem trgovcem pohištva, mizarjem, elektrotehničim in podjetnikom in za spominske plošče. — Plošče oddajam tudi na debelo. 5-5 666
KAREL KOCIANČIČ in dediči kamnosek, Maribor, Gregorčičeva ul.

Trgovina 7-10 634 sp Na debelo! Na drobno!
emajlirane, porcelanaste, steklene in kulinjske posode iz vlttega železa o-o se priporoča cenj občinstvu o-o
ALBERT VICEL, Maribor Glavni trg 5.

KUPIM takoj
vsako množino hrastovih in bukovih drv.
Drva morajo biti vsaj napol suha. — Plačam najvišjo ceno. — Cenjene ponudbe na upravo «Straže» pod šifro «Co et G. 150». 4-5 674

MARIBOR, Grajski trg 1.
Velika zaloga vseh vrst moškega in ženskega **sukna**, samo najboljše angleško in češko blago. — Perilo, nogavice, odeje i. t. d. Največja izbira vseh vrst svilenih robcev in šerp. — Cenjene ženine in neveste se še posebno opozarja, ne pozabite predno si kaj kupite, ogledati si zalogo v veliki manufakturni trgovini **JOS. KARNIČNIK, Maribor, samo Grajski trg števil. 1.**

LIVARNA
ZA
ZVONOVE IN KOVINE
POPREDI DENZELA SINOV
MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9
[je zopet v obratu!]
CERKVENE ZVONOVE
Izdela surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij itd.)
UMETNA LIVARNA
RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI
Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarne, oprema za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popravilnica za brizgalne itd.
34+ Inž. J. & H. BUHL. 166

Zadružna gospodarska banka d.d.
Podružnica v Mariboru.
Začasno: Koroška cesta 1/1. — Telefon 311. — Brzjavni: Gospobanka.
Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.
Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.
Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50,000.000.—.
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjizice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.
Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije. 581